

Sosiale helseforskjeller også i psykisk helse

An-Magritt Aanonsen

President Norsk Psykologforening

I midten av februar kom stortingsmeldingen om «nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller». Det har lenge vært dokumentert at helseforskjellene følger inntekts- og utdanningsforskjellene. Med denne meldingen ønsker regjeringen å fremme tiltak som skal utjevne disse forskjellene. Dette gjelder også psykisk helse. Blant mennesker med kort utdanning er for eksempel nesten tre ganger så mange plaget av depresjoner og angst som blant folk med høy utdanning.

Det er også slik at de med høy utdanning og/eller inntekt bruker mer av spesialisthelsetjenestene enn de med lav utdanning og inntekt. Årsakene til dette er mangeartede og må søkes løst på mange forskjellige måter. Men en ting er sikkert, når problemene først er der, er det viktig at det både finnes lavterskeltilbud i kommunene og gode behandlingstilbud i spesialisthelsetjenesten. Slik situasjonen er i dag har undersøkelser vist at så mange som 50 prosent av de med depressive lidelser og angstplager ikke søker hjelp eller ikke blir oppdaget. (Mykletun m.fl.). Mange av disse får senere alvorligere lidelser, andre lever med redusert livskvalitet eller med sykemeldinger og i uførhet.

Opptrappingsplanen for psykisk helse har bedret situasjonen for mange, men det er enda et stykke igjen, både i førstelinjetjenesten og i spesialisthelsetjenesten. I planen var det satt som mål å bygge ut antall avtalespesialister med 50 prosent. Så langt har det vært en økning på ca. fem prosent, en tiendedel av målsettingen. Like viktig er målsettingen om å bygge ut psykologtilbudet i kommunene, med blant annet et lavterskeltilbud til barn og voksne med lettere psykiske lidelser. Målsettingen har vært gjentatt i statsbudsjett og nå senest i den nevnte stortingsmeldingen. Fra Psykologforeningens side har vi bidratt med flere forslag. Muligheten for kommunale driftstilskudd for psykologer vil kunne gjøre det lettere for kommuner å rekruttere psykologer. Vi har foreslått å øke utdanningskapasiteten for å gjøre tilgangen på psykologer bedre, og vi har med støtte fra SHdir gjennomført et forprosjekt med forslag om utprøving av modeller for psykologtjenester i kommunene i et hovedprosjekt.

Vi er ivrig etter å komme igang med hovedprosjektet, og venter utålmodig på svar. Imens forsinkes psykologtilbudet til mennesker med psykiske lidelser i kommunene. Skal helseforskjellene utjevnes, må også lavterskeltilbudene for psykiske problemer på plass. Vi forventer tydelige signaler fra politisk ledelse på at de mener alvor med sine målsettinger.